

Inventarisatie Azewijnse Broek 2016 en 2017

Resultaten van de veldinventarisaties naar fauna

In opdracht van Netterden Zand en Grind B.V.

Colofon

Rapportnummer	: 1817
Projectnummer	: 2891
Opdrachtgever	: Netterden Zand en Grind B.V.
Contactpersoon	: Dhr. J. Heutinck
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btw nr. NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	: S.J.J. Wamelink
Controle	: Drs. L.M.A. Witjes
Status	: Definitief
Datum	: 12 december 2017
Foto voorblad	: Vaste lupine in het Azewijnse Broek (S.J.J. Wamelink)
Wijze van citeren	: Wamelink, S.J.J., 2017. Inventarisatie Azewijnse Broek 2016 en 2017, resultaten van de veldinventarisaties naar fauna. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1	Inleiding en doel.....	3
1.1	Het onderzoek	3
1.2	Doel van de inventarisatie.....	3
1.3	Samenwerking vrijwilligers.....	4
2	Methodiek.....	7
2.1	Broedvogels.....	7
2.2	Dagvlinders en libellen.....	11
2.3	Rugstreepad	18
3	Resultaten veldonderzoek 2016-2017.....	20
3.1	Broedvogels.....	20
3.2	Dagvlinders en libellen.....	26
3.3	Rugstreepad	28
4	Trend en discussie.....	31
4.1	Broedvogels.....	31
4.2	Dagvlinders.....	36
4.3	Libellen	39
4.4	Rugstreepad	39
5	Conclusie en aanbevelingen.....	40
5.1	Conclusie.....	40
5.2	Aanbevelingen.....	41
6	Bijlagen.....	42
	Bijlage 1 Soortenlijst broedvogels	43
	Bijlage 2 Soortenlijst dagvlinders	49
	Bijlage 3 Soortenlijst libellen	50

1 Inleiding en doel

1.1 Het onderzoek

In het veldseizoen van 2016 en 2017 is het Azewijnse Broek en Netterdense Broek in opdracht van de firma Netterden Zand en Grind BV geïnventariseerd door vrijwilligers van IVN De Oude IJsselstreek. Dit onderzoek was met name gericht op broedvogels, dagvlinders en libellen waarbij aanvullende inventarisaties zijn gedaan naar de rugstreeppad. Daarnaast zijn losse waarnemingen van verschillende soortgroepen verzameld. In voorgaande jaren (2009, 2010, 2012-2013 en 2015) heeft Staring Advies ook natuuronderzoeken uitgevoerd in dit gebied. De resultaten van deze veldinventarisaties zijn vastgelegd in diverse rapporten (resp. rapportnummer 1010, 1144, 1353 en 1584).

Het zandwinningsterrein het Azewijnse Broek (zie figuur 1) is een dynamisch gebied, waar in de komende jaren nog diverse ontwikkelingen gepland staan. Om voldoende zand en grind te kunnen leveren wil Netterden de huidige zandwinplas uitbreiden. Netterden heeft in 2007 Staring Advies opdracht gegeven voor het opstellen van een gedetailleerd inrichtingsplan en een beheerplan voor het Azewijnse Broek. In dit inrichtingsplan wordt gestreefd naar zoveel mogelijk ruimte voor natte natuurontwikkeling conform model Rietzanger. Om de huidige natuurwaarden van het gebied te behouden, te versterken en de toekomstige situatie duurzaam te ontwikkelen, is door Staring Advies aansluitend een beheerplan opgesteld. Figuur 1 op pagina 5 toont de meest recente luchtfoto uit 2016 met de nieuwe uitbreiding. De ligging van het onderzoeksgebied met omliggende plassen staat in figuur 2 op pagina 6 weergegeven.

1.2 Doel van de inventarisatie

Momenteel is het gebied volop in exploitatie. De uitbreiding van de zandwinning is in gang gezet. Mede door deze dynamiek in het gebied, biedt het kansen voor kenmerkende soorten van pionierssituaties zoals de rugstreeppad en broedvogels als visdief, oeverwaluw en kleine plevier. Om het effect van deze ontwikkeling op de flora en fauna in het gebied in beeld te krijgen heeft Netterden aan Staring Advies gevraagd om met vrijwilligers inventarisaties uit te voeren. Door elk jaar op vergelijkbare wijze het gebied te inventariseren ontstaat een gedetailleerd beeld van de ontwikkeling van de natuurwaarden in het gebied. Met behulp van deze monitoring krijgt Netterden Zand en Grind BV inzicht in het effect van de natuurtechnische maatregelen, die in het kader van het inrichtings- en beheerplan uitgevoerd worden.

Er is in 2016 en 2017 gekozen om de soortgroepen broedvogels, dagvlinders en libellen te onderzoeken. Daarnaast is ook onderzoek uitgevoerd naar de rugstreeppad. De broedvogelstand geeft inzicht in de kwaliteit van het gebied en hoe het gebied zich ontwikkelt. De rugstreeppad is een kenmerkende soort voor pionierssituaties met veel

dynamiek in de vorm van tijdelijke poelen, recent vergraven percelen en opgespoten terreinen. Er is onderzoek gedaan naar deze soort om te bepalen of de inrichtingsmaatregelen het gewenste effect hebben.

1.3 Samenwerking vrijwilligers

In dit project hebben diverse vrijwilligers uit de regio veldonderzoek gedaan. De gebroeders Schwartz hebben in het veldseizoen van 2016 en 2017 de broedvogel-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie naar de rugstreeppad is door de heer M. Hendriks en mevrouw J. Berendsen van het IVN De Oude IJsselstreek uitgevoerd. De dagvlinders en libellen zijn geïnventariseerd door de heer Wim Gerritsen.

Zonder de directe samenwerking met de vrijwilligers en hun bijdrage in het veldwerk was dit project niet tot stand gekomen. Bij deze willen we alle betrokken vrijwilligers bedanken voor hun inzet gedurende het veldseizoen van 2016 en 2017 en hopen we dat zij in de toekomst met ons willen blijven samenwerken.

Figuur 1. Luchtfoto onderzoeksgebied Azewijnse Broek, bron: Provincie Gelderland (2016).

5 Conclusie en aanbevelingen

De plassen van het Azewijnse Broek vormen samen met enkele andere zandgaten “stapstenen” tussen natuur langs de Rijn (Natura 2000 gebied De Hetter, vlak over de Duitse grens) en het Waalse Water en de Oude IJssel. Doordat de zandwinning op termijn veel ruimte voor natte natuur zal opleveren, ontstaat een extra habitat met veel mogelijkheden voor diverse kwetsbare planten en dieren van specifieke biotopen.

5.1 Conclusie

5.1.1 Broedvogels

Uit de inventarisaties blijkt wederom dat het gebied erg belangrijk is voor diverse kritische en (regionaal) zeldzame vogelsoorten. Voor diverse vogelsoorten, waaronder bruine kiekendief, stormmeeuw en visdief, vormt het Azewijnse Broek één van de belangrijkste broedgebieden in de Achterhoek en Liemers. Naast soorten die zich er voortplanten is het gebied ook tijdens de vogeltrek een belangrijk rust- en foerageergebied voor veel vogelsoorten. Tijdens de trekperiode worden bijzondere en zeldzame soorten in het gebied waargenomen.

5.1.2 Dagvlinders

Vanuit de inventarisaties is op te maken dat in het Azewijnse Broek en Netterdense Broek een groot aantal landelijk algemene dagvlinders voorkomen. Verder bevindt zich hier een zeer belangrijke populatie van het zeldzame bruin blauwtje. Vestiging van nieuwe dagvlindersoorten als bruine vuurvlinder en hooibeestje kan in de aankomende jaren verwacht worden.

5.1.3 Libellen

Het Azewijnse Broek en Netterdense Broek zijn belangrijke gebieden voor libellen. Er zijn al waarnemingen van enkele landelijk schaarse soorten gedaan. Van de kanaaljuffer en de zuidelijke keizerlibel is het vrijwel zeker dat de soort zich in het gebied voortplant. Ook zijn er de afgelopen jaren waarnemingen gedaan van enkele (regionale) zeldzaamheden zoals beekrombout, gevlekte witsnuitlibel en noordse witsnuitlibel. Het is onzeker of deze soorten zich hier succesvol voorplanten.

5.1.4 Rugstreeppad

In 2016-2017 zijn er circa 20 adulte rugstreeppadden gehoord tijdens een avondbezoek. Dit aantal is sinds enkele jaren stabiel. Dit geeft aan dat er voortplantingsactiviteit plaatsvindt in het Azewijnse Broek en Netterdense Broek. Verdere toename wordt verwacht, omdat door verdere uitbreiding van de zandwinning een toename van geschikt habitat verwacht wordt.

5.2 Aanbevelingen

5.2.1 Het belang van monitoring van natuurwaarden

Om te achterhalen of de gestelde inrichtingsdoelen voor het gebied gehaald worden is het van belang om het voorkomen van de verschillende soortgroepen en hun populatiegrootte te onderzoeken. Op basis van aantalsontwikkeling van de doelsoorten kan tijdig het beheer aangepast worden of de inrichting van het gebied bijgestuurd worden. De beschikbaarheid van actuele verspreidingsgegevens maakt het mogelijk om tijdig en juist bij te sturen in de ontwikkeling.

5.2.2 Rugstreepad

Om een zo volledig mogelijk beeld van de grootte en ontwikkelingen van de populatie rugstreepadden in het Azewijnse Broek te krijgen wordt aanbevolen om de rugstreepad te blijven onderzoeken in de toekomst. Mogelijk dient er extra aandacht besteed te worden aan de ontwikkeling van de oevers en specifiek plasjes, omdat de rugstreepad afhankelijk is van pionierssituaties met open zand en schaars begroeide oevers. Behoud van een stabiele populatie van de rugstreepad, en mogelijke toename, kan alleen gerealiseerd worden door aanwezigheid van ruim voldoende voortplantingsbiotopen.

5.2.3 Het betrekken van vrijwilligers bij het onderzoek

Dankzij de inzet van vrijwilligers van IVN De Oude IJsselstreek en enkele zeer fanatieke individuele natuurliefhebbers hebben we ook in 2016 en 2017 de natuurwaarden in het Azewijnse Broek in beeld kunnen brengen. Om de ontwikkelingen van de flora en fauna in het gebied te kunnen blijven volgen is het wenselijk om te blijven monitoren. Zo krijgen we een beeld van het effect van de uitgevoerde ruimtelijke ingrepen in het kader van het inrichtingsplan. Het is belangrijk om vrijwilligers te betrekken bij een vervolgtraject. Vrijwilligers uit de regio hebben veel veldkennis en een binding met het gebied. Door de flexibiliteit en korte reisafstand kunnen zij inspelen op gunstige weersomstandigheden en daarmee zo effectief mogelijk inventariseren. Het enthousiasme van vrijwilligers maakt de slagingskans van deze natuurontwikkeling groter.

Voor algemene aanbevelingen over de inrichting en het beheer van het gebied verwijzen we naar het rapport 'Inrichtingsplan zandwinning Azewijnse Broek (SSA rapportnummer 0739)'.